

Секція 4

Економіка виробництва і природокористування

УДК 543.544;662.6

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ В ЗЕМЛЕРОБСТВІ

О.М. Копа, М.Ю. Бруй, О.В. Старовойт

Шосткинський інститут Сумського державного університету

41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 1

shi_nir@sm.ukrtel.net

Актуальність теми дослідження. В умовах функціонування нових організаційних форм господарювання ринкового типу в аграрній сфері застосування мінеральних добрив залишається дієвим фактором гарантованого і ефективного виробництва сільськогосподарської продукції. За рахунок їх внесення отримують 30-40% приросту врожаю.

Підвищення родючості ґрунтів пов'язано з широким використанням мінеральних добрив у поєднанні з системою агротехнічних заходів. Найчастіше у ґрунті немає відповідної кількості азоту, фосфору й калію, тому мінеральні добрива широко застосовуються у сільському господарстві. Штучні (мінеральні) добрива це вироби однієї з галузей хімічної промисловості, що містять поживні елементи, потрібні для сільського господарства.

Найбільш великим резервом підйому врожайності і підвищення плодороддя ґрунту являються мінеральні добрива. В даний час в загальному балансі вноситься у ґрунт підживлювальні речовини на долю мінеральних добрив припадає близько 60%. Мінеральні добрива використовуються диференційовано, з урахуванням рівня родючості ґрунтів, попередника культури та її сортових особливостей, є основним удобренням, які вносять у рядки під час сівби і підживлення рослин у період вегетації.

Ефективним засобом підвищення родючості ґрунту є сидерати, при використанні яких підвищується вміст гумусу, збільшується водостійкість структурних частинок ґрунту, капілярна вологоємність, зменшується кислотність, уповільнюється рухомість алюмінію, збільшується сума увібраних основ в ґрунтового вбирному комплексі.

Практично застосовуються близько 30 засобів для росту рослин. Основними напрямками використання регуляторів росту рослин є прискорений розвиток підвищення їх стійкості до низьких температур, засухи, засоленості ґрунту і боротьба з виляганням зернових культур, льону, коноплі, переривання фази спокою у насінин, недопущення опадання плодів.

Отже, для поліпшення стану навколишнього природного середовища у зв'язку з використанням мінеральних добрив необхідно дотримуватися технологій внесення добрив під озиму пшеницю, а також удосконалювати технологію внесення мінеральних добрив, видержувати науково обґрунтовані співвідношення внесення мінеральних добрив під сільськогосподарські культури.

Література

1. Землеробство з основами ґрунтознавства і агрохімії / За ред. В.П. Гудзя. 2 видання. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 408 с.
2. Основи землеробства: підручник / О.Ф. Смаглій, М.Ф. Рибак, Є.М. Данкевич [та ін.]. – Житомир: Вид-во ВДНЗ “Держ.агроекол.унів.”, 2008. – 514 с.

І Міжнародна науково-технічна конференція

«ХІМІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ: НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО» 7-9 листопада 2012 року м. Шостка

УДК[502.13+502.17]:349.6

НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ**В.Гончаренко, І.О.Пригара**

Шосткинський інститут Сумського державного університету

41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 1

shi_nir@sm.ukrtel.net

Важливим напрямом реалізації державної стратегії розвитку України, спрямованої на збалансоване вирішення соціально-економічних завдань на перспективу і збереження належної якості навколишнього середовища, є застосування екологічного аудиту як інструменту забезпечення якісного екологічного клімату. Це пов'язано з необхідністю інтеграції України у систему світової економіки та міжнародної екологічної безпеки, а також з посиленням вимог законодавства у галузі охорони навколишнього середовища. Світовий досвід свідчить про широке застосування державами з різним ступенем економічних відносин процедури екологічного аудиту у якості засобу отримання й оцінки екологічної інформації щодо діяльності підприємства або іншого господарюючого суб'єкта з метою вироблення необхідних корегуючих заходів та прийняття рішень на різних рівнях управління.

Екологічний аудит дозволяє обрати оптимальний варіант природоохоронних заходів, споруд, організувати інформаційно-аналітичний контроль за станом та ступенем експлуатації природоохоронної техніки, надати економічну оцінку запланованих технічних і технологічних вдосконалень. Екологічний аудит характеризується комплексністю з виконанням дослідницьких процедур. Значною мірою ЕА виявляється важливим у передінвестиційній стадії проектування. При розгляді складних інвестиційних програм і проектів екологічний аудит може попереджати екологічну експертизу. Одночасно з контрольними функціями екологічний аудит і господарський аудит мають виконувати економічну й екологічну експертизу із залучення капіталу, розвитку інвестицій, упровадження інновацій, ресурсозберігання, зниження екологічних витрат тощо.

Незалежний екологічний аудит в ринкових умовах набуває функцій каталізатора для активізації підприємницької діяльності на принципах екологічної безпеки і стійкого розвитку. Існує цілий ряд аргументів на користь того, з якою метою підприємству необхідно впроваджувати екологічний аудит:

по-перше, динамічний розвиток правової бази у сфері екологічного управління та аудиту змусить керівництво підприємств-природокористувачів увести і сертифікувати власну службу (підрозділ) з охорони навколишнього середовища, розробити природоохоронну політику і систему управління природокористуванням;

по-друге, дотримання більш жорстких санкцій і застосування економічних механізмів природокористування робить все більш складним та витратним порушення екологічних вимог, високу матеріалоємність та екологічну шкідливість продукції;

по-третє, виготовляти екологічно чисту продукцію з використанням сучасних екологічних норм та стандартів буде престижно й економічно вигідно;

по-четверте, наведення належного порядку на підприємстві у системі управління охороною навколишнього середовища і ресурсокористування дозволить оптимізувати відносини керівництва підприємства з природоохоронними структурами, органами влади та населенням, впорядкувати технологічні процеси і у результаті знизить

антропогенне навантаження на природне середовище і ступінь впливу цього навантаження на здоров'я працівників підприємства та населення;

по-п'яте, добровільним аудитом (та впровадженням системи внутрішнього екологічного аудиту) підприємство має можливість здобути репутацію надсучасного та передового, що є важливим у досягненні глобальних стратегічних цілей керівництвом даного підприємства;

по-шосте, краще провести добровільний аудит, отримавши від аудиторів конфіденційну інформацію і застосувавши її у профілактичних цілях для виправлення ситуації, ніж очікувати комплексної перевірки (або обов'язкового аудиту), що неминуче призведе до застосування санкцій.

Загалом слід відмітити, що екологічний аудит, не дивлячись на всі його переваги, успішно реалізовані у промислово розвинених країнах, в Україні знаходиться на початкових етапах свого розвитку. Необхідність широкого упровадження екологічного аудиту обумовлена насамперед тим, що екологічні показники стають все більш вагомими факторами конкурентної боротьби, а також тим, що посилюються адміністративні й економічні санкції за порушення вимог законодавства у галузі охорони навколишнього середовища та екологічних стандартів.

Динамічний розвиток процесів укріплення ринкових економічних відносин в Україні, зростання зацікавленості у фінансуванні різного роду проектів (соціальних, інноваційних тощо) за допомогою залучення іноземних інвестицій – вимагають застосування загальноприйнятих у світовій практиці екологічних процедур. Діяльність у галузі екологічного аудиту може відіграти важливу роль у розвитку інвестиційних процесів. Вже сьогодні західні інвестори починають вимагати від українських підприємств підтвердження не тільки економічної, але й екологічної стійкості.

Ефективна діяльність підприємства у сфері екологічного аудиту розглядається як важлива гарантія екологічної безпеки і можливості управління екологічними ризиками у процесі проектування, будівництва та експлуатації промислових об'єктів. Важливо зазначити, що у окремих випадках вже зараз неможливо отримати кредит у закордонних банках без проходження процедури екологічного аудиту і сертифікації продукції. У переважній більшості усі світові банки, а останніми роками вже й деякі українські, розглядають питання про кредитування тільки після проведення екологічного аудиту. Також перспективними напрямками розвитку екологічного аудиту є його використання у системі екологічного страхування при підготовці договорів екстрахування, розробленні планів превентивних заходів щодо зниження екологічних ризиків, при оцінюванні шкоди від настання страхового випадку для підприємців у зв'язку із забрудненням навколишнього природного середовища; у системі ціноутворення; при формуванні фондів екологічної санації підприємств; у системі екологічної сертифікації; у складі загального аудиту бухгалтерської документації тощо.

Отже, екологічна ситуація в Україні може бути стабілізована й покращена головним чином шляхом зміни орієнтації соціально-економічного розвитку держави, формування сучасних ціннісних та моральних пріоритетів, перегляду структури потреб, цілей, пріоритетів та способів діяльності людини. Все це вимагає проведення комплексу політичних, законодавчих, соціально-економічних, технологічних та системних заходів у екологічній сфері, ефективним інструментом втілення яких є екологічний аудит. Однак, екологічний аудит як форма контролю в ринкових умовах тільки тоді виявиться ефективним, коли буде забезпечений науково обґрунтованою правовою базою і методичним інструментарієм.

УДК 502.174:330.131

**СИСТЕМА ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ
ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ****І.В.Мамчук**

Шосткинський інститут Сумського державного університету

41100, м. Шостка, вул. Інститутська,1

miv_72@i.ua

В умовах стрімкого розвитку економіки, швидких змін умов виробництва, посилення уваги до рівня екологічної безпеки регіонів та країни в цілому, дедалі гостро постають питання підвищення якості виробничого процесу та ефективності управління підприємствами хімічної промисловості України, як одних із найважливіших напрямків зменшення техногенного навантаження на довкілля. Відсутність цілісного, науково-обґрунтованого механізму забезпечення екологічної безпеки реструктуризації підприємств хімічної промисловості зумовлює необхідність комплексного дослідження цієї проблеми. Тому ця тема є актуальною, оскільки пов'язана з об'єктивною необхідністю розвитку теоретико-методичних засад вибору стратегій забезпечення екологічної безпеки хімічних підприємств у процесах реструктуризації.

Найбільш ефективною формою реструктуризації підприємств хімічної промисловості є створення технопаркових конструкцій. У той самий час, робота хімічних підприємств у складі технопаркових конструкцій збільшує техногенне навантаження на навколишнє природне середовище, що передбачає розроблення системи заходів щодо забезпечення екологічної безпеки. Під екологічною безпекою розуміють стан навколишнього природного середовища, який за допомогою технічних та організаційно-економічних заходів, приводить до відтворення природно-ресурсного потенціалу, попередження техногенного навантаження на довкілля. Під екологоорієнтованою реструктуризацією хімічних підприємств розуміють їх структурну перебудову шляхом створення технопаркових конструкцій та об'єднання в екологоорієнтований кластер з метою забезпечення екологічної безпеки регіону [1].

Основним критерієм кластеризації є ступінь екодеструктивного впливу окремих підприємств, що входять до технопаркових конструкцій. Екологоорієнтована кластеризація сприяє підвищенню економічного потенціалу регіону за рахунок його інноваційно-інвестиційної привабливості, покращання взаємодії бізнесу і навколишнього середовища. Створення екологоорієнтованого кластера хімічних підприємств є одним із напрямків забезпечення їх конкурентоспроможності, сприяє підвищенню життєвого рівня населення регіону шляхом упровадження нових екологобезпечних технологій, що в кінцевому підсумку приводить до збалансування інтересів території та підприємств хімічної промисловості.

Основою забезпечення екологічної безпеки хімічних підприємств у складі технопаркових конструкцій є система екологоорієнтованого управління. Під системою екологоорієнтованого управління розуміють систему управління, в якій у загальних і конкретних функціях виокремлені складові орієнтовані на формування і підтримку екологічної безпеки суб'єктів господарювання [2].

Структурно екологоорієнтована система управління містить організаційну і функціональну структури. У функціональній структурі увага приділяється розподілу відповідальності між структурними підрозділами, що впливають на екологічну безпеку при плануванні, організації, координації, мотивації та контролі діяльності

підприємства.

Підвалинами функціонування екологоорієнтованої системи управління (тобто взаємодії цих блоків) є вибір стратегії забезпечення екологічної безпеки. Вибір цієї стратегії залежить від стадії життєвого циклу екологоорієнтованого кластера і рівня екологоорієнтованого розвитку підприємства технопаркової конструкції, (рис.1).

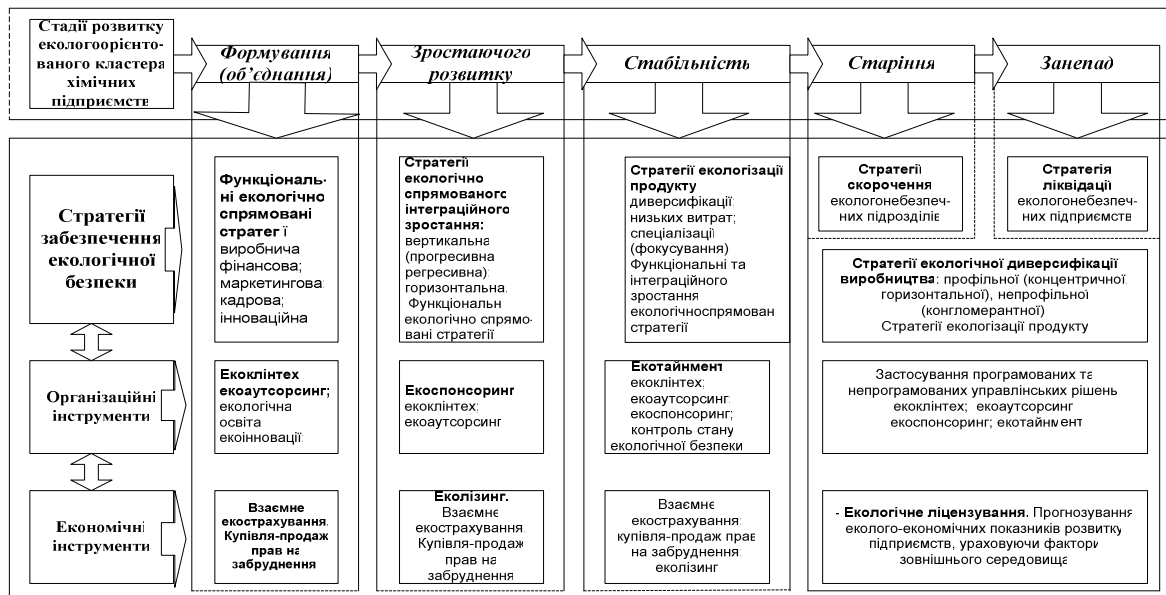

Рис. 1. Стратегії забезпечення екологічної безпеки залежно від стадій життєвого циклу екологоорієнтованого кластера хімічних підприємств в системі екологоорієнтованого управління

В організаційну структуру системи екологоорієнтованого управління включаються функціональні підрозділи, що забезпечують взаємозв'язок та єдність природоохоронних і економічних цілей. Одним із таких підрозділів є екоцентр, що організаційно забезпечує екологічну безпеку технопаркової конструкції. У складі екоцентру пропонується створити екофонд з метою концентрації коштів і цільового фінансування заходів, пов'язаних із забезпеченням екологічної безпеки.

Таким чином, впровадження в систему екологоорієнтованого управління алгоритму вибору стратегії забезпечення екологічної безпеки залежно від стадій життєвого циклу екологоорієнтованого кластера хімічних підприємств надає можливість сформувати відповідну стратегію забезпечення екологічної безпеки на підприємстві в сукупності з організаційними та економічними інструментами забезпечення екобезпеки з урахуванням особливостей стадії життєвого циклу, на якій знаходиться кластер.

Список літературних джерел

1. Мамчук І. В. Формирование системы управления экологической безопасности предприятий химической промышленности в процессах реструктуризации / И. В. Мамчук // Экосистемы, их оптимизация и охрана. - Симферополь, 2011. Вып. 4. – С. 134 - 143.

2. Мамчук І. В. Теоретичні засади формування економічного механізму забезпечення екологічної безпеки процесів реструктуризації підприємств хімічної промисловості регіону / І. В. Мамчук // Агросвіт. – Київ, 2011. - № 22. - С. 74 - 79.

УДК 65. 012

**ПРОГНОЗУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
ІНДУСТРІАЛЬНОГО ПАРКУ «СВЕМА» З ВИКОРИСТАННЯМ
МЕТОДУ СТАТИСТИЧНИХ РІВНЯНЬ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ
ТА УЗАГАЛЬНЕНОГО «РЕТРО-ПОРТРЕТУ» ТЕХНОПАРКІВ УКРАЇНИ**

Ю.Є. Павленко, Т.А.Шевченко, М.Ю.Бруй

Шосткинський інститут Сумського державного університету

41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 1

y.pavlenko@ishostka.sumdu.edu.ua; y.pavl_14@mail.ru

Найпоширенішими видами сучасних структур в промисловому світі є технологічні та індустріальні парки, що орієнтуються на можливості і переваги економіки знань. Саме тому системною основою, на якій має будуватися конструкція індустріального парку «Свема» (м. Шостка, Сумська область), його сучасний стан та майбутнє, є *інтелектуальний ресурс* [1] – безперервно відтворююче та зростаюче середовище створення доданої вартості. Проте, така субстанція багато у чому ускладнює життя наукомістких підприємств, оскільки у них є слабкі сторони, які під впливом загроз можуть стати деструктивними факторами розвитку [2-4].

Спираючись на ретроспективні статистичні дані, що характеризують узагальнену діяльність технопарків України в минулому [5], в роботі досліджена їх результативність з точки зору ефективності використання ними ж створеного ресурсу – додаткових робочих місць інноваційного призначення. На підставі використання розрахованих значень відносного індикатора ефективності I_{ef} , «методу статистичних рівнянь залежностей» професора О.І. Кулинич і програмного забезпечення Р.О. Кулинич [6] досліджено зв'язок обсягу реалізації технопарками інноваційної продукції Y_x з кількістю створених нових робочих місць X . На цій основі проведено аналіз емпіричних значень оптимального робочого діапазону індикатора ефективності ($0,4 \leq I_{ef} \leq 0,9$) та запропоновано екстраполяційне поширення отриманих результатів на діяльність

індустріального парку «Свема» у прогностичному періоді (до 2016 року) – *модель взаємозв'язку показників:*

$$Y_x = Y_{\max} \left(1 - bd \frac{1}{X_{\min}} - \frac{1}{X_i} \right).$$

Представлена логіка побудови і тлумачення причинно-наслідкових зв'язків може бути корисною для розуміння механізму попередження неефективного функціонування індустріального парку «Свема».

Список літературних джерел

1. Андрощук Г.О. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. – К.: Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.
2. Жирний В.Ю., Мамчук І.В. Особливості інноваційно-інвестиційного розвитку України через створення технопаркових конструкцій // Зб. рефератів студентських НДР. – Шостка: ШІ СумДУ, 2012. – с. 21-22.
3. Копейко О.Ю., Павленко Ю.Є. Дослідження умов перетворення індустріального парку «Свема» в успішний інвестиційний проект // Зб. рефератів студентських НДР. – Шостка: ШІ СумДУ, 2012. – с. 11-13.
4. Павленко Ю.Є., Акуленко В.Л., Копейко О.Ю. Моделювання успішності стартапу інвестиційного проекту «Індустріальний парк «Свема»: [Зб. наук. праць]. – Хмельницький: ХУУП, 2012. – с. 63-78.
5. Впровадження інновацій на промислових підприємствах // <http://ukrstat.gov.ua>.
6. Кулинич Р.О. Статистичні методи аналізу взаємозв'язку показників соціально-економічного розвитку: [монографія] / Р.О. Кулинич. – К.: ВПД «Формат», 2008. – 288 с.

І Міжнародна науково-технічна конференція

«ХІМІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ: НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО» 7-9 листопада 2012 року м. Шостка

УДК 330.322.2

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Новикова І.В.

Шосткинський інститут Сумського державного університету
41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 1
shi_nir@sm.ukrtel.net

У сучасних умовах позиціонування України як повноправного члена Світової організації торгівлі й подальшої євроінтеграції характерна тенденція до посилення конкурентної боротьби вітчизняних та іноземних товаровиробників на внутрішніх і зовнішніх ринках, що зумовлює необхідність зміцнення національної економіки. У такій ситуації інвестиційна діяльність виступає одним із визначальних факторів економічного зростання та сталого розвитку економіки України. Проте, тривала відсутність ефективної інвестиційно-інноваційної стратегії держави, оптимального фінансового забезпечення й державної підтримки проектів інвестиційно-інноваційного розвитку, невідповідність і неадаптованість до світових стандартів, технічна та технологічна відсталість промислових підприємств, зношеність основних фондів, низький рівень використання виробничих потужностей, їх висока енергетична та капіталомісткість призвели до зниження інвестиційної привабливості базових галузей економіки, у тому числі й машинобудування.

У цьому контексті створення ефективної системи управління інвестиційною діяльністю підприємств машинобудівного комплексу України є актуальним науковим і практичним завданням.

Слід зазначити, що в процесі аналізу потрібно, передусім, враховувати наступні особливості інвестиційної діяльності підприємств машинобудування в Україні: 1) обмеженість власних фінансових ресурсів; 2) необхідність обґрунтування ефективності інвестицій для залучення коштів вітчизняних та іноземних інвесторів; 3) висока ймовірність вибору альтернативних проектів; 4) значний вплив фактора ризику; 5) орієнтація на розширене відтворення та довгострокову перспективу; 6) стратегічне значення продукції машинобудування в експортно-імпортній діяльності країни; 7) часовий лаг між складовими життєвого циклу інвестиційних проектів та ін. Крім того, ефективність інвестицій у діяльність підприємств машинобудування є передумовою забезпечення та підвищення інвестиційної привабливості як конкретного суб'єкта господарювання, так і галузі в цілому.

Досліджуючи фактори, що обмежують і стримують інвестиційну діяльність підприємств, переконуємося, що визначальним і першочерговим із них є дефіцит власних ресурсів (приблизно 60% з досліджуваних підприємств), невизначеність економічної ситуації в країні, вплив якої зріс в останні роки, високий відсоток комерційного кредиту та складність його одержання. Проте, в Україні до визначальних факторів необхідно віднести й недосконалу нормативно-правову базу, що регулює інвестиційні процеси, яка містить суперечності щодо аспектів інвестиційної та інноваційної діяльності, фондового ринку, державної фінансової допомоги та умов її надання, податкових пільг тощо, а також неефективність менеджменту на промислових підприємствах.

Список літературних джерел:

1. Статистичний щорічник України за 2010 рік / Державна служба статистики України – К: ТОВ «Август-Трейд», 2011. - 560с.

2. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за січень-червень 2011 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstar.gov.ua>.

УДК 33:504.064.3

НЕОБХІДНІСТЬ МОНІТОРИНГУ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГАЛУЗЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.

І.В. Ісакова, Д.М. Пилипенко

Шосткинський інститут Сумського державного університету
41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 1
shi_nir@sm.ukrtel.net

Глобальна екологічна криза, що супроводжує сучасний економічний розвиток, зумовила виникнення гострих еколого-економічних проблем у діяльності вітчизняних промислових підприємств. Виробнича сфера є найвагомим чинником техногенного впливу на навколишнє середовище.

З огляду на це вирішення проблеми моніторингу екологічної безпеки необхідно починати з конкретних підприємств виробничої сфери, які слід вважати первісною ланкою в процесі екологізації виробництва. Екологізація виробництва передбачає постійне відтворення наукових ідей, інформаційних матеріалів, технічних засобів і технологічних рішень для забезпечення екологічних умов виробництва.

Як вже зазначалося, на сьогоднішній день національне рахівництво охоплює всі без виключення сфери господарювання. Найчастіше екологічно значимі характеристики розглядають у відриві від економічних показників функціонування підприємства, або зі значними обмеженнями й застереженнями. У той же час, високу якість діагностики стану виробництва й прогнозування його розвитку неможливо забезпечити при такому однобічному підході. У практиці аналізу діяльності підприємств усі аспекти їх функціонування необхідно розглядати в сукупності, у взаємозв'язку; тільки це дозволяє виявити причини екологічно значимих проблем, їх можливі наслідки й варіанти рішень для підприємства. Головні питання моніторингу економіки природокористування пов'язані з вибором раціонального співвідношення природоохоронних затрат й прийняттого економічного збитку та визначення ефективності природоохоронних витрат. Макроекономічний аналіз співвідношення природоохоронних витрат та еколого-економічних збитків свідчить про наявність певного оптимуму, де суспільні витрати, пов'язані із забезпеченням належної якості довкілля, є мінімальними відповідно до розвитку продуктивних сил.

Отже, економічний підхід до екологічних проблем передбачає, що при оцінці раціональності виробничого процесу необхідно брати до уваги як шкоду, нанесену природі, так і витрати суспільства на її усунення. Разом з тим, виробництво не повинне мати на меті тільки створення матеріальних благ, цей процес повинен іти паралельно зі збереженням природного середовища.

Досягнення цієї єдності можливо тільки в умовах якісного моніторингу, використовуючи реєстр СНР, екологізації виробництва, що характеризується систематичною розробкою технологічних та економічних показників та на їх основі рішень, як для ефективного використання природних ресурсів, так і для поліпшення якості навколишнього середовища; урахуванням у розрахунках екологічних факторів, що впливають на розвиток виробництва, і шкоди, нанесеної навколишньому середовищу.

При аналізі структурних взаємозв'язків у національній економіці в системі національного рахівництва використовується балансовий метод, що одержав назву «витрати-випуск». У його основі лежить ідея про те, що опис економічної системи

можна здійснювати шляхом редукції процесів і продуктів, тобто вираження через інші процеси й продукти.

Таблиці «Витрати – Випуск», будучи невід'ємною частиною системи національних рахунків, являють собою сукупність взаємозалежних таблиць, що містять докладні характеристики виробництва й використання товарів і послуг, а також доходів, що формуються в процесі виробництва.

Таблиці «Витрати – Випуск» мають велике значення для вирішення різних аналітичних і статистичних завдань.

Найважливішими статистичними цілями розробки цих таблиць є:

- координація робіт із забезпечення порівнянності застосовуваних понять і класифікацій, кількісної погодженості даних, використовуваних при побудові цих таблиць і отриманих з різних джерел інформації;
- перевірка погодженості макроекономічних показників;
- розрахунок різних вартісних і структурних показників в детальному групуванні «чистих» і «господарських» галузей (структура проміжного й кінцевого попиту, доданої вартості, галузева структура випуску, розташовуваних ресурсів і т.п.);
- здійснення прогностичних і ретроспективних розрахунків різних показників для періодів, по яких дані відсутні або ненадійні ;
- визначення дефляторів для перерахування макроекономічних показників у постійні ціни.

Показником врахування таких екологічних пріоритетів є частка ВВП, що виділяється на здійснення природоохоронних проектів і програм, так званих сукупних природоохоронних витрат, що не мають бути меншими за 8—10 % ВВП, а для країн з напруженою екологічною ситуацією (до яких, до речі, відноситься й Україна) — навіть вище, до 12—15 %. Нині природоохоронні витрати в Україні не перевищують 3 % зведеного бюджету й становлять близько 0,6 % ВВП.

Показником врахування таких екологічних пріоритетів є частка ВВП, що виділяється на здійснення природоохоронних проектів і програм, так званих сукупних природоохоронних витрат, що не мають бути меншими за 8—10 % ВВП, а для країн з напруженою екологічною ситуацією (до яких, до речі, відноситься й Україна) — навіть вище, до 12—15 %. Нині природоохоронні витрати в Україні не перевищують 3 % зведеного бюджету й становлять близько 0,6 % ВВП. Таким чином, моніторинг природоохоронної діяльності є достатньо важливим елементом в еколого-економічних співвідносинах, його процедури потребують удосконалення згідно вимог природокористування та національного обліку в еколого-економічній галузі.

Перелік літературних джерел

- 1 Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264- XII від 25 червня 1991 р.
- 2 Дорогунцов С.І., Коценко К.Ф., Хвесик М.А. та ін. Екологія: Підручник. — К.: КНЕУ, 2005. — 371 с.
- 3 Заверуха Н.М., Скиба Ю.А. Основи екології: Навч. пос. – К.: Каравела, 2006. – 368с
- 4 Система национальных счетов – инструмент макроэкономического анализа: учеб. пособие / [Иванова Ю.Н., Карасева Л.А., Казаринова С.Е. и др.]; под ред. Ю.Н. Иванова. – М.: Финстатинформ, 1996. – 285 с.
- 5 Система национальных счетов: [учеб. пособ.] / Л.А. Аксенов, М.В. Друзкая, К.С. Кузнецова, О.С. Пономарева. - М.: Российский заочный ин-т текстильной и легкой промышленности., 1999. - 97 с.

УДК: 342.9: 347.73

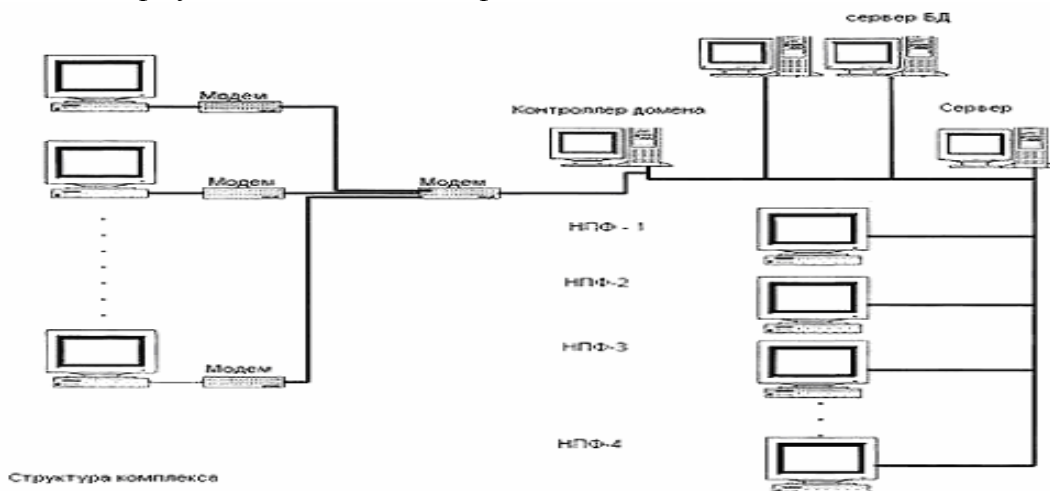
ПРОБЛЕМА СТВОРЕННЯ КОМПЛЕКСУ АВТОМАТИЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

Н.Ю. Баланюк

Шосткинський інститут Сумського державного університету
41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 1
shi_nir@sm.ukrtel.net

Останнім часом із прийняттям Закону України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи України”, який надає змогу недержавним пенсійним фондам (далі НПФ) на законодавчих засадах вільно опанувати другий рівень пенсійного забезпечення (накопичувальний рівень), бізнес з НПФ набув актуального значення: фонди активно виходять на ринки масового обслуговування й беруть участь у професійних пенсійних системах підприємств (ППС). Значну роль в успішному розвитку компанії відіграють підвищення якості послуг й швидкості обслуговування клієнтів. Спираючись на певний перелік законодавчих актів для прогресивного функціонування НПФ створені автоматизовані системи персоналізованого обліку учасників НПФ, що дозволяють утворити ефективну систему управління, яка містить в собі ведення обліку всіх суб'єктів фонду, здійснюваних операцій, спрощує роботу з даними, їх збереження, забезпечує надійність та достовірність даних, дозволяє отримувати необхідні звіти й аналітичну інформацію.

На рис. 1 показана будова комплексу технічних засобів, завдяки яким забезпечується ведення однієї єдиної бази даних в режимі реального часу як для центрального офісу, так й для всіх його філіалів.

Слід зазначити, що на сьогоднішній день достатньо складним і дорогим є створення комплексу автоматизації діяльності НПФ, що пояснюється незначною кількістю існування в Україні програмних продуктів персоналізованого обліку учасників НПФ, серед яких є «Адміністратор НПФ» (свідоцтво про реєстрацію авторського права № 11479 від 09.11.2004), «Атлас СПО» (посвідчення №11350 від 19.10.2004) і СНПФ „АРГУС” (ліцензія №12898 від 26.04.2005).

Список літературних джерел:

1. Закон України „Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи України” №3668 - VI від 08.07.2011 року.
2. [http:// www.banksoft.com.ua](http://www.banksoft.com.ua).

УДК: 005.21:502.17

ОПТИМІЗАЦІЙНІ МОДЕЛІ В ЕКОНОМІЦІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**О.М. Тур**

Шосткинський інститут Сумського державного університету

41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 1

kafekp@gmail.com

Пошук оптимальних напрямів (магістралей) розвитку глобальних, національних та регіональних еколого-економічних систем представляється на сьогодні важливим стратегічним завданням вирішення якого можливе з позицій розуміння тісного взаємозв'язку екологічних, економічних та соціальних факторів розвитку.

Починаючи 50-х років ХХ сторіччя проблеми формування моделей стійкого розвитку еколого-економічних систем будь-якого рівня суттєво актуалізувалися. Зокрема широкого поширення на практиці отримали наступні еколого-економічні моделі: модель Леонт'єва-Форда, модель «World-3», модель оптимального контролю над забрудненнями навколишнього природного середовища та інші [1].

Враховуючи світовий досвід із формування еколого-економічних моделей розвитку та постулатів стосовно властивості навколишнього природного середовища в кожний момент часу асимілювати певний обсяг забруднювачів, стосовно забезпечення необхідного рівня економічної безпеки розвитку економічних систем через встановлення структури еколого-економічної системи, а також стосовно раціональності діяльності будь-якого економічного суб'єкту дозволяють побудувати міжгалузеву еколого-економічну модель, що дозволяє віднайти оптимальне співвідношення між економічними параметрами розвитку та екологічним навантаження на навколишнє природне середовище [2].

Розрахунки за запропонованою міжгалузєвою еколого-економічною моделлю засвідчили існування суттєвих структурних перекосів розвитку національного господарства України що викликали у період із 2002 по 2011 рік в Україні перевитрату нафти в середньому на 3,6 млн. т щорічно, природного газу – 5 140 млн. м³, кам'яного вугілля – 21,8 млн. т, додаткове навантаження на екосистему внаслідок перевищення фактичних викидів шкідливих речовин над їх оптимальними значеннями, розрахованими за моделлю, становило: CO₂ – у середньому 55,6 млн. т щорічно, СО – 36,7 млн. т, NO_x – 103,3 т, SO₂ – 433,3 т, що призвело до зростання втрат валового прибутку економіки на рівні 21 645,3 млн. грн щорічно. Перерозподіл основних виробничих і природних ресурсів країни з видобувної та переробної промисловості у інші сектори економіки, зокрема ресторанний і готельний бізнес, торгівлю, сільське господарство тощо, переоснащення та модернізація переробної промисловості країни дозволять отримати суттєві еколого-економічні ефекти та уникнути зазначених економічних збитків при суттєвому зниженні енергоємності та матеріаломісткості виробництва промислової продукції всередині країни.

Отже, використання еколого-економічних моделей до оптимізації розвитку глобальних, національних та регіональних систем дозволяє віднайти траєкторію розвитку на стратегічну перспективу та збалансувати економічний розвиток будь-якої еколого-економічної системи згідно екологічних обмежень екосистеми.

1. Симонов П. М. Экономико-математическое моделирование. Моделирование микро- и макроэкономических процессов и систем: учеб. пособие / Симонов П. М. — Пермь : Перм. гос. ун-т., 2010. – 422 с.

2. Тур О.М. Економічне обґрунтування стратегії еколого-орієнтованого розвитку національної економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.06 «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища» / О. М Тур. – Суми, 2012. – 21 с.

I Міжнародна науково-технічна конференція

«ХІМІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ: НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО» 7-9 листопада 2012 року м. Шостка

УДК 811.111'373.612.2:373.221

РЕАЛІЗАЦІЯ КОГНІТИВНИХ СТРАТЕГІЙ АНТРОПОМОРФНИХ ФІТОНОМІНАЦІЙ

Л.В. Пушко

Шосткинський інститут Сумського державного університету
41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 1
shi_nir@sm.ukrtel.net

Однією з рис сучасної лінгвістичної парадигми є антропоцентризм, що зумовлено впливом культурних, соціальних і політичних чинників на розвиток мови сьогодення. Як методологічний принцип сучасних лінгвістичних досліджень, які здійснюються у когнітивній парадигмі знань, антропоцентризм зводиться до того, що акцент у вивченні наукових об'єктів спрямовується на їх значущість для людини та її життєдіяльності та на їх функціональність у розвитку людської особистості [1, 212].

Мова і людина перебувають в обопільному зв'язку. Реалізація принципу антропоцентризму відбувається завдяки двом поглядам на лінгвістичні дослідження: "людина в мові" і "мова в людині" [2, 45]. Мову не можна збагнути без урахування фігури її творця та її користувача. Ця фігура в одній особі є одночасно і фігурою спостерігача, який стає головним об'єктом когнітивно-комунікативного вивчення мовленнєвої діяльності.

Повсюдно оточуючи людину у навколишньому світі, рослини сприяли розширенню фонових знань людини про природу та її процеси, які є невичерпним джерелом додаткових значеннєвих компонентів мовних номінацій. Це, в свою чергу, зумовило збагачення семантичного потенціалу фітонімічних номінацій.

Особливості фітонімічної конотації визначаються, на нашу думку, походженням асоціації, яка пов'язує рослинний образ з будь-якою іншою сутністю.

Існує два джерела уявлень про ті чи інші рослини: емпіричний і семіотичний. Відповідно, конотативний компонент семантики фітонайменування може мати емпіричне або семіотичне походження.

Асоціативні образи емпіричного походження складають основу конотативних значень двох типів: емотивно-афективні та емпірійні.

Емотивно-афективний компонент в змістовній структурі фітономінації – це додатковий елемент змісту фітонайменування, комунікативно-функціональне навантаження якого полягає у збудженні в адресата певної емоції або стимулюванні прогнозованого емоційного стану за допомогою актуалізації в його свідомості заданого рослинного образу.

Емпірійний компонент в семантиці фітономінацій містить концентроване знання про деяку позамовну ситуацію, репрезентація якої здійснюється за допомогою рослинного образу.

Метафорична екстраполяція фітономінацій у описах зовнішності людини реалізує ізоморфні та колоративні асоціації, які ґрунтуються на досвіді людини взаємодіяти з навколишнім оточенням.

Список літературних джерел

1. Кубрякова Е.С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX века (опыт парадигматического анализа) / Е.С.Кубрякова. // Язык и наука конца 20 века. – М., 1995. – С. 144 – 238.
2. Ольшанський І.Г. Лингвокультурология в конце XX века: Итоги, тенденции, перспективы / И.Г.Ольшанский. // Лингвистические исследования в конце двадцатого века. – М.: Наука, 2000. – С.26-56.

УДК 117

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ**Печко Н.В., Тугай Н.О.**Шосткинський інститут Сумського державного університету
41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 1
natalia.pechko@gmail.com

За останні роки в нашій країні сталися серйозні зміни. Україна прагне стати відкритим світу демократичним суспільством, що будує ринкову економіку і правову державу, в якій на перше місце має бути поставлена людина, що володіє значно більшою, чим раніше мірою свободи і відповідальності. Ці процеси розгортаються в загальносвітовому контексті переходу цивілізації до нового стану. Однією з провідних тенденцій освіти сьогодні стає перехід до технічної парадигми. Орієнтація на цю тенденцію об'єктивно вимагає від педагогічної науки розвитку концептуальної системи поглядів, інтегруючої ціннісні підстави традиційних та інноваційних процесів. Як засвідчує історія, досконалі ринкові відносини і стосунки здатні формувати і культивувати пристойну моральність. Але яким способом це зробити? Як бути? Як молоді бути морально культурними? Такі питання ставлять філософи, педагоги, психологи, соціологи ось вже не один десяток років. А чи можливо їх вирішити? Ми не хочемо, щоб наші діти, онуки жили в часи безладу, так би мовити хаосу. Ми прагнемо світлого майбутнього...

У світі існує ряд концепцій формування моральних цінностей, серед яких найбільш цікавими для нас є традиційна, раціоналістична та феноменологічна концепції. Суть першої концепції полягає у баченні способу передачі молодому поколінню універсальних елементів культури минулого. Тобто мета освіти полягає у формуванні базових знань, умінь, навичок, що дозволяють особистості перейти до самостійного засвоєння знань, умінь, цінностей більш високого рангу. Друга концепція передбачає оволодіння знаннями, вміннями і навичками та практичне пристосування до суспільних відносин, а також засвоєння таких цінностей, які дозволяють молодій людині адаптуватися у суспільстві. Проблема повернення людині її істинної людської сутності, формування її як вільної особистості є центром уваги і сучасних гуманістичних концепцій виховання. Третя концепція вимагає врахування індивідуальних особливостей кожного суб'єкта виховання. Освіта в цьому випадку є гуманістичною, вона відображає певною мірою природу людини і виступає за створення умов для самореалізації, самовиховання та самоосвіти. Саме остання, феноменологічна концепція, активно впроваджується сьогодні в Україні.

Сучасна молодь – це діти епохи наукової глобалізації, всесвітньої мережі Інтернет та мобільного зв'язку, які активно впливають на свідомість особистості, формуючи в неї моральні цінності.

Основними джерелами отримання будь-якої інформації на даний момент для нас слугують: засоби масової інформації та мережа Інтернету.

Інтернет для молоді – це як ще один світ – віртуальний, який має дві сторони: позитивну та негативну. Попадаючи до нього людина може звикнути жити в ньому, працювати, навчатися, робити покупки, спілкуватися з друзями, шукати нові знайомства, закохуватися, обговорювати будь-які теми з людьми яких ти зовсім не знаєш, довіряти їм, брати участь у різних семінарах, тренінгах, конференціях. Тут можна знайти майже всю потрібну інформацію.

Спілкування за допомогою Інтернету дає змогу приховати свій вік, стать, сімейне та суспільне становище. Логічно, що за таких умов спілкування становище особистості у "реальному світі" втрачає своє значення і набуває статусу забобону, який не допомагає, а заважає у спілкуванні [1]. Тобто Інтернет – це ціла субкультура, певна штучно створена «спільнота». В нашому випадку молодіжна субкультура – культура певного покоління, що має певний стиль життя, поведінки, групові норми, цінності та стереотипи. А щоб бути моральною людиною в межах певної спільноти, потрібно освоїти мораль цієї спільноти і дотримуватися її.

Процес перетворення світу означає розвиток і окремої людини, і суспільства в цілому як суб'єкта культурної діяльності, певний характер суспільних відносин, що пов'язано з особливостями діяльності суб'єкта. Тому потрібно спілкуватися та жити не лише в мережі Інтернет, а й у реальному житті. Читати різноманітну літератури збагачувати свій інтелектуальний потенціал і не в якому разі не деградувати. А допомогти в цьому можуть різні дисципліни: етика, естетика, культурологія, філософія, психологія, релігієзнавство. Тому потрібно розширити кількість у проведенні різних наукових онлайн-конференцій, семінарів, обговорень на різних форумах в мережі Інтернету з філософських дисциплін.

Як висновок можемо зазначити, що поняття «моральна цінність» трактується як ідеал людства та окремих його представників, певна досконалість, ідеальна модель, те, що спрямовує будь-яку людську дію. Система моральних цінностей – індивідуальна структура взаємопов'язаних моральних цінностей, які відіграють як первинну, так і другорядну роль в формуванні індивіда як особистості.

Список літературних джерел

1. Л.М.Денисенко Фактори негативного впливу ЗМІ на формування особистості дітей та підлітків у контексті попередження дитячої бездоглядності // [Електронний ресурс] www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Postmetodyka/2009_2/denysenko.pdf/
2. Огієнко І. Рідна мова і культура народу/У зб.: Шляхи виховання й навчання. – Львів, 1934.-Ч.1.-31 с.
3. [Електронний ресурс] http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/ppmb/texts/2008-07/08salppl.pdf

УДК 821.111

**МОТИВ ХОЛОКОСТА В РОМАНЕ ДЖ. БАРНСА
«ИСТОРИЯ МИРА В 10 ½ ГЛАВАХ»****Н.Ю. Бондар**Шосткинський інститут Сумського державного університету
41100, м. Шостка, вул. Інститутська, 1
shi_nir@sm.ukrtel.net

Холокост – это самое ужасающее явление XX века, связанное с тотальным уничтожением евреев по расовому принципу. Антисемитизм – одна из форм национальной нетерпимости, которая выражается во враждебном отношении к евреям. Как и любые другие виды национализма, коренится в древних религиозных предрассудках, когда представитель иной конфессии воспринимается как «Чужой». Мотив Холокоста присутствует во многих произведениях: Б. Брехт, мини-пьеса «Жена-еврейка» из цикла «Страх и отчаяние в Третьей империи», А. Миллер «Это случилось в Виши», У. Стайрон «Выбор Софии», В. Набоков «Пнин» и др. Тему Холокоста затронул и английский писатель Дж. Барнс в романе «История мира в 10 ½ главах».

В романе Дж. Барнса «История мира в 10½ главах» представлено движение мировой истории как развертывание пути человечества. Эта притчевая масштабность (история мира от Потопа до наших дней) заложена в поэтике названия романа и служит отображению общечеловеческих проблем, проявившихся еще в библейские времена и не решенных до настоящего момента.

Дж. Барнс предлагает собственное видение истории мира от Потопа до наших дней, при этом пересмотру подвергается даже библейская версия Потопа. Предполагается, что она, как и любая официальная история, может оказаться или недостоверной, или фальсифицированной.

Каждый фрагмент романа представляет свою отдельную версию истории из разных периодов, и читателю дано право считать ее истинной или нет. «Исторический путь» представлен не в хронологическом порядке, и его нельзя назвать объективным в полном смысле слова. Романная «история мира» начинается с попытки сотворения безгрешного мира после Потопа и заканчивается размышлением о рае, о котором так мечтают люди. Иными словами, предметом для обсуждения становится полная христианская модель времени как большого пути, времени как «истории мира» – от «начала» к «посмертию».

Начиная с первой главы «Безбилетник», в романе появляется оппозиция «чистые – нечистые». Так, на ковчеге животные разделяются на «чистых» и «нечистых», что в контексте романа (см. гл. «Три простых истории») подозрительно напоминает нацистскую селекцию, деление людей на «арийцев» и «недочеловеков».

Оппозицию «чистые – нечистые» (*The healthy were separated from the unhealthy like the clean from the unclean* [1, p.123]) встречаем и в других главах (гл. «Гости», гл. «Кораблекрушение», гл. «Три простые истории» состоит из трех частей)

В третьей истории описано так же историческое событие – путь лайнера «Сент-Луис», на борту которого были евреи. Неудачную попытку еврейских беженцев избежать нацистского преследования назвали «Плаванием обреченных» [2]. 13 мая 1939 года «Сент-Луис» отправился из Гамбурга на Кубу с еврейскими беженцами на борту. Пассажиры не имели ни малейшего представления о том, что они отправляются на Кубу с документами, утратившими силу еще до начала плавания. В главе

рассказывается о том, как с мая по июнь 1939 года большинство портов Европы и Америки отказывалось принять корабль из Гамбурга с еврейскими беженцами на борту, несмотря на то, что они знали, что обрекают их на гибель. И хотя, в конечном итоге, пассажиры были разобраны представительствами нескольких стран, большинство из них все-таки погибло в нацистских лагерях смерти.

Любопытно, как в каждой главе романа Дж. Барнса «История мира в 10½ главах» варьируется мотив спасения, который в общекультурном плане является архетипическим. Спасаются от библейского Потопа на Ноевом ковчеге (гл. «Безбилетник»); пассажиры ожидают спасения на захваченном террористами корабле (гл. «Гости»); путь «юридического спасения» червей-древоточцев, отстаивающих свою невиновность в суде, представлен в главе «Религиозные войны»; пытается спастись от радиации героиня главы «Уцелевшая» и моряки с фрегата «Медуза» (гл. «Кораблекрушение»); Аманде Фергюссон не удается «спасение» души отца (гл. «Гора»); в главе «Три простые истории» описаны «чудесное спасение» с «Титаника» и из чрева кита, а также неудавшаяся попытка спасения от нацистов еврейских беженцев с лайнера «Сент-Луис».

Как видим, Барнс выстраивает ряд «спасений», начиная с устойчивого библейского архетипа спасения праведного Ионы, однако дальнейшее «наращивание» элементов «чудесного», с одной стороны, своей проблематичностью разрушает доверие читателя, а с другой – подготавливает страшную развязку в судьбе еврейских беженцев «Сент-Луиса». Рядом с истинной трагедией, разыгравшейся на «Сент-Луисе» в 1939 году, все якобы действительные истории спасения Бартли и Бизли выглядят довольно бледно и неубедительно. Любопытно также то, что проведены определенные параллели между обитателями библейского Ковчега и беженцами «Сент-Луиса», мизерную часть которых все же удалось спасти от уничтожения в лагерях смерти. Истребление Ноем «чистых» животных (гл. «Безбилетник») и уничтожение человеком человека по этническому принципу при нацистском режиме (гл. «Три простые истории») приведены в полное соответствие. Так сталкиваются легендарный и исторический пласты, что лишний раз доказывает катастрофичность движения мировой истории.

Разделение на «чистых» и «нечистых» в контексте романских событий также приобретает злободневное звучание: в него теперь включено понятие не избранности, но неполноценности и дискриминации – расовой, политической, половой, личностной и т.д. Разделение на «чистых» и «нечистых» лежит в основе и рабовладения (в частности, на Юге Америки), и гитлеровской «чистки нации», что обернется массовым уничтожением евреев. И в этом плане роман Дж. Барнса «История мира в 10½ главах» обнаруживает понимание хода мировой истории, несовместимое с ее оптимистическим видением.

Список литературных источников

1. Barnes J. A History of the World in 10 ½ / Julian Barnes. – Cambridge University Press, 2001. – 350 p.
2. Сент-Луис (лайнер). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D0%9B%D1%83%D0%B8%D1%81_\(%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D0%B5%D1%80\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D0%9B%D1%83%D0%B8%D1%81_(%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D0%B5%D1%80)), свободный. – Загл. с экрана.